

Beszámoló az Egészségügyi Alapellátás Intézmény helyzetéről és működéséről

Bevezető

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény az egészségügyi alapellátás biztosítását a települési önkormányzatok **kötelező** feladatai körébe sorolja.

Az Egészségügyi Alapellátási Intézmény vezetését 2011. április 1-jétől vettem át. Az eltelt csaknem másfél évben merőben új vezetői struktúrát alakítottam ki. Az átalakítást két fontos tény tette szükségessé. 2011. február 1-jétől az intézmény gazdasági irányítása átkerült Gyula Város Polgármesteri Hivatalának Pénzügyi Osztályára, így az új, zökkenőmentes munkafolyamat megszervezése miatt változásokat kellett alkalmaznom. A másik fontos szempont szükségességével érkezésem első két hónapjában szembesültem. Az intézmény vezetői feladata kommunikációs szempontból elszigetelt volt, mind az önálló praxissal rendelkező orvosok, mind pedig az intézmény saját dolgozói tekintetében. Megítélésem szerint, nincs olyan intézmény, amely hosszú távon sikeres tud lenni úgy, hogy az intézményvezető és saját kollégái között nincs rendszeres kommunikáció, és ezáltal nem képes megteremteni azt az egyensúlyt, amely az „én” és „te” között a „mi” belsővé váló értékét meg ne teremtené. Minden intézménynek szüksége van továbbá „szövetségi rendszerre”, azaz olyan emberek közösségére, akik az intézmény célkitűzéseivel egyetértenek és azt aktívan támogatni tudják. Egy év után sikerült elérnem: azon túlmenően, hogy a kollégáimmal napi kapcsolatban vagyok, az intézményben létrejött egy bizalmi légkör. Hamar ráéreztem arra, hogy ennek hiányát egészen egyszerűen a kommunikáció hiánya okozta. Az önálló egészségügyi szolgáltatóként tevékenykedő orvosok esetében különösen nehéz volt a kezdet. Bár a szakmacsoportonként tartott megbeszéléseinkre való meghívásra viszonylag sokan jöttek el, mégis érezhető volt, hogy az orvosok évekre visszamenőleg nem jelezték sérelmeiket. Különösen igaz volt ez a gyermek-háziorvosokra. Ahhoz, hogy kezelni tudjam ezt a helyzetet, némiképpen stratégiaváltásra volt szükségem, így az adott problémákban érintetteket egyesével hívtam megbeszélésre, egyesével néztük át a sokszor évekkal ezelőtti dátált kéréseket, amelyek megoldása sokszor nem pénzt igényelt. Egyértelműnek látom, hogy ezen erőfeszítéseim meghozták a maguk gyümölcsét. Ma több olyan orvos is „szövetségesünk”, aki azelőtt szembenálló félnek tekintette az intézményt. Az új együttműködés ereje mérhető volt a 2012-ben beadott „Tégy az egészségedért” című pályázatunk, orvosok által kiadott együttműködési nyilatkozatok számában és abban az öröndetes tényben is, hogy a 2012. évi Semmelweis napon csaknem kétszer annyian vettek részt, mint egy évvel korábban.

Az Egészségügyi Alapellátási Intézmény egészségügyi szolgáltatásai

Feladatellátás

Az Egészségügyi Alapellátási Intézménye az alábbi feladatokat látja el:

- felnőtt háziorvosi ellátás,
- házi gyermekorvosi ellátás,
- iskola- ifjúsági fogászati ellátás,
- iskola-egészségügyi ellátás,
 - iskolavédőnői ellátás
 - területi védőnői ellátás

Felnőtt háziiorvosi ellátás

Városunkban 13 felnőtt háziiorvosi szolgálat működik az alábbi telephelyeken és orvosokkal.

- Gyula, Laktanya u.4.szám alatt: **Dr. Kis Éva, Dr. Ladányi Zoltán és Dr. Olasz Mária**
- Gyula, Bocskai u. 5. szám alatt: **Dr. Horváth Imre, Dr. Csomós Imre, Dr. Soós Ildikó és Dr. Petróczky István**
- Gyula, Nünbergi u. 1/b szám alatt: **Dr. Garay Erzsébet, Dr. Papp Albert, Dr. Csizmadia Zoltán és Dr. Horváth Mariann**
- Gyula, Széchenyi u. 57. szám alatt: **Dr. Fehér László és Dr. Juhász János háziorvosok.**

Gyulán 13 fő felnőtt háziorvos közül 2 fő közalkalmazotti jogviszonyban és 11 háziorvos vállalkozói jogviszonyban praktizál. A felnőtt háziiorvosi szolgálatok közül egy épület önkormányzati tulajdonú, a többi épületben bérleményként biztosítja az intézmény az orvosi rendelőket.

A háziiorvosi szolgálatok területi ellátási kötelezettséggel működnek, ami azt jelenti, hogy minden háziorvoshoz meghatározott utcák és lakosság szám tartozik. Az egy-egy praxisba tartozó lakosságot a praxis orvosa köteles ellátni, de a páciens élhet a szabad orvosválasztás lehetőségével, és a lakóhely szerinti ellátásra kijelölt orvos helyett másik háziorvos praxisába jelentkezhet át. A felnőtt háziorvosokhoz a 14. életévét betöltött személyek jelentkezhetnek.

A háziiorvosi ellátás jelenleg térítésmentesen vehető igénybe gyógyító-megelőző ellátás céljából. A térítési díj ellenében, illetőleg részleges térítési díj mellett igénybe vehető egészségügyi szolgáltatásokról a 284/1997. (XII. 23.) Korm. rendelet határoz (gépjárművezetői alkalmasság, láttelep, lőfegyvertartásra vonatkozó alkalmasság, véralkoholszint kimutatása, stb.) A háziorvosok a lakosság folyamatos ellátását napközben a rendelési időben, rendelési időn kívül a háziiorvosi ügyelet keretén belül biztosítják.

Az intézmény feladatai közé tartozik a vállalkozó háziorvosok és egészségügyi vállalkozások koordinálása, annak figyelemmel kísérése, hogy a háziiorvosi szolgálatok a szerződés szerint működnek-e, illetve eleget tesznek-e területi ellátási kötelezettségüknek.

A háziorvosok szakmai ellenőrzését, felügyeletét (minimumfeltételek, szakmai munka, továbbképzés, stb.) a Békés Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv Gyulai- Sarkadi – Szeghalmi Kistérségi Népegészségügyi Intézete által kinevezett szakfelügyelő főorvosok végzik.

A gyógyszer-, gyógyászati segédeszköz-, útiköltség- és táppénz-utalványozás szakmai ellenőrzését az Országos Egészségbiztosítási Pénztár Dél-Alföldi Területi Hivatala által alkalmazott főorvosok végzik.

Lakossági panaszok esetén a betegjogi képviselő, a Békés Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv Gyulai- Sarkadi – Szeghalmi Kistérségi Népegészségügyi Intézete vagy az Egészségügyi Alapellátási Intézmény jár el, amelyekről egyidejűleg az önkormányzatot is tájékoztatja.

Az elmúlt másfél évben az intézményhez írásos panasz nem érkezett.

Házi gyermekorvosi ellátás

Városunkban 6 házi gyermekorvosi szolgálat működik az alábbi telephelyeken és orvosokkal:

- Gyula, Béke sgt. 39. szám alatt: **Dr. Zlehovszki Kornélia, Dr. Csáki Zsuzsanna és Dr. Rusz Erzsébet**
- Gyula, Széchenyi u.57. szám alatt: **Dr Stein Tamás**
- Gyula, Nünbergi u. 1/b szám alatt: **Dr. Lájner Márta és Dr. Rupp Anikó** gyermekorvosok.

A 6 házi gyermekorvos közül 1 fő közalkalmazotti jogviszonyban és 5 fő vállalkozói jogviszonyban praktizál. A 3 rendelő közül 2 önkormányzati tulajdonú, egyet pedig az önkormányzat bérleményként biztosít.

A házi gyermekorvos elsősorban a betegségek gyógyítását, valamint a betegségek megelőzését végzi a 14. évet be nem töltött gyermekek részére. Felkérésre ellátja a 14–18 év közötti személyeket is.

Mindezeken túlmenően, a gyermekorvosi feladatok közé tartozik még a csecsemők és gyermekek gyógyító-megelőző alapellátása, az újszülöttek, a veszélyeztetett csecsemők és gyermekek szükség szerinti preventív látogatása, a gyermekintézményekbe történő felvétel előtti orvosi vizsgálat, a gyermek ápolása címén a jogosult keresőképtelen állományba vétele, illetve az óvodai, iskolai szűrések is.

Iskola- ifjúsági fogászati ellátás

Városunkban 2 iskolafogászati, valamint 2 ifjúsági fogászati szolgálat működik az alábbi telephelyeken és orvosokkal:

- Gyula, Nünbergi u. 2. szám alatt: **Dr. Tarnay Éva Klára**
- Gyula, Klapka u. 21. szám alatt: **Dr. Nyeste Zoltán**
- Gyula, Galamb u. 32. szám alatt: **Dr. Nagy Anikó**
- Gyula, Szent István u. 69. szám alatt: **Dr. Zimonyi Edina** fogorvosokkal.

A 4 fogorvos közül 1 fő közalkalmazotti jogviszonyban, 2 fő önálló egészségügyi szolgáltatóként, 1 fő pedig vállalkozói szerződés keretében praktizál.

A szolgáltatás főbb feladatai:

- preventív és terápiás gondozási igények kielégítése,
- óvodások, iskoláskorú gyermekek szűrővizsgálata és kezelése, szükség esetén szakellátáshoz irányítása,
- egészségügyi, felvilágosító és nevelő tevékenységek folytatása.

Iskola-egészségügyi ellátás

Településünkön 2 főállású, 1 mellékállású iskolaorvos és 5 főállású iskolavédőnő tevékenykedik 2 önkormányzati tulajdonú és egy iskolai telephelyen.

- Gyula, Béke sgt. 39. szám alatt: **Dr. Fehér László és Dr. Küzdi Ágnes.**
- Gyula, Szent István u.38. szám alatt: **Dr. Molnár Katalin** orvosokkal.

Az iskola-egészségügyi ellátás az iskolaorvos és a védőnő együttes szolgáltatásából áll, amely feladatot a fogorvos és a fogászati asszisztens közreműködésével látják el.

Elsődleges feladata a 3–18 éves korosztály, valamint a 18 év feletti, középfokú, nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevők gyógyító és megelőző jellegű ellátása. Az egészségügyi alapellátás keretében szervezett iskola-egészségügyi ellátásban való rendszeres részvételéről a rendeletben foglaltak szerint gondoskodik.

A feladatellátáshoz tartozik még:

- a közegészségügyi és járványügyi feladatok ellátása,
- szükség esetén elsősegélynyújtás,
- részvétel a nevelési-oktatási intézmény egészségnevelő tevékenységében,
- környezet-egészségügyi feladatok ellátása.

A szolgáltatás - fenntartótól függetlenül - valamennyi nevelési-oktatási intézményre ki van terjesztve.

Védőnői szolgálat

A védőnői szolgálat területi védőnői és iskolavédőnői feladatok ellátására tagolódik. Gyulán, jelenleg 5 főállású iskolavédőnő és 8 területi védőnő tevékenykedik.

A **területi védőnők** feladata a várandós anyák gondozása, valamint szüléstől az általános iskolai tanulmányok megkezdéséig a kisgyermek gondozása, tanácsadás a kismamáknak, a csecsemő- és kisgyermek-tanácsadás, amely jó védőnő és szülő/család kapcsolatot feltételez.

Az **iskolavédőnők** a tanulóifjúság egészséges testi és szellemi fejlődését hivatottak figyelemmel kísérni az általános iskola első osztályától a középiskola befejezéséig. Kiemelkedő feladatuk a pályaalakmassági vizsgálatokban történő segédkezés, valamint az egészséges életmódra nevelés, egészségnevelés. A szolgálat célja a családok egészségének megőrzésére irányuló preventív tevékenység.

A területi védőnők fő feladatai:

- növédelem,
- várandós anyák gondozása,
- gyermekágyas anyák gondozása,
- 0–6 éves gyermekek gondozása,
- családgondozás.

Az iskolavédőnők fő feladatai:

- egészségnevelés,
- szűrővizsgálatok,
- gondozás az oktatási intézményekben.

A védőnők gondozási feladataikat önállóan végzik, de együttműködnek a házi gyermekorvosokkal, iskolaorvosokkal, szülész szakorvosokkal és a Gyulai Kistérség Egységes Szociális és Gyermejjóléti Intézményének családgondozóival. Szakmai felügyeletüket a Békés Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv Gyulai- Sarkadi – Szeghalmi Kistérségi Népegészségügyi Intézete vezető védőnője látja el.

A felnőtt fogászati ellátást kizárólag önálló egészségügyi szolgáltatók látják el.

Városunkban 7 felnőtt fogorvosi szolgálat működik az alábbi telephelyeken és orvosokkal:

- **Gyula, Eötvös u. 2. szám alatt: Dr. Dima Éva, Dr. Bálint Erzsébet és Dr. Rác Attila**
- Gyula, Béke sgt. 43. szám alatt: **Dr. Fábíán Mihály**
- Gyula, Karácsony J. u. 22. szám alatt: **Dr. Csepreghy Tímea**
- Gyulavári, Széchenyi u. 57. szám alatt: **Dr. Horváth Péter**
- Gyula, Nünbergi u. 1/a. szám alatt: **Dr. Jójárt Tünde Andrea** fogorvosok.

Az ügyeleti ellátás a Gyula és Környéke Többcélú Kistérségi Társulás mint a szolgáltatás fenntartója, vállalkozói szerződés keretében látatja el a Sani-Med Trans Kft.-vel.

Az Egészségügyi Alapellátási Intézmény kapcsolatrendszere

Intézményünk jó kapcsolatot ápol mind az egészségügyi szolgáltatásokat felügyelő intézményekkel, illetve az ellenőrző hatóságokkal, mind pedig a társintézményekkel. Folyamatosan kapcsolatban vagyunk a Békés Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv Gyulai- Sarkadi – Szeghalmi Kistérségi Népegészségügyi Intézetével és az Országos Egészségbiztosítási Pénztár Dél-Alföldi Területi Hivatalával. Folyamatos a kapcsolatunk Gyula Város Polgármesteri Hivatalával, a Gyulai Kistérség Egységes Szociális és Gyermejjóléti Intézményével, a Gyulai Kulturális és Rendezvényszervező Nonprofit Kft.-vel, a Pándy Kálmán Megyei Kórházzal, a Gyulai Rendőrkapitánysággal illetve Gyula város intézményeivel.

Intézményünk tagja az Országos Alapellátási Szövetségnek és a koordinátori megbízatásomnál fogva kapcsolódunk az Egészséges Városok Magyarországi Szövetségéhez.

Külső és Belső Ellenőrzések

Az intézmény szakmai munkáját folyamatosan ellenőrzi a Békés Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv Gyulai- Sarkadi – Szeghalmi Kistérségi Népegészségügyi Intézete.

Az intézményünk a **60/2003. (X. 20.) ESzCsM rendeletben** megfogalmazott tárgyi minimumfeltételeknek megfelel, melyről a jogszabályi kötelezettségünknek megfelelően írásban nyilatkoztunk a Békés Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv Gyulai- Sarkadi – Szeghalmi Kistérségi Népegészségügyi Intézetének.

A belső ellenőrzéseinket az év elején meghatározott ellenőrzési ütemtervünk szerint végezzük.

Prevenációs tevékenység

Az elmúlt másfél évben a prevenációs tevékenységünket két fő irányba indítottuk el. Egyrészt populációs prevenációs stratégia keretében próbáltunk különböző városi rendezvényeken egészségügyi szűrésekkel, illetve személyes egészségügyi mérésekkel és beszélgetésekkel minél több embert megszólítani. A másik fő irányunk a célcsoportokat megcélzó prevenációs programok. A prevenációs munkánk egyik legnagyobb szabású rendezvénye a 2011. november 21. és 25. között zajló Egészség hét volt, ahol 5 nap alatt 7 helyszínen 15 előadást, 6 szűrőprogramot, egy fiataloknak szóló koncerttel egybekötött programbemutatót és egy egészségvetélkedőt sikerült lebonyolítanunk. Az egészség héten körülbelül 1200 főt sikerült közvetlenül is megszólítanunk, az alábbi korcsoport szerinti felosztásban.

18-év alatti: 800 fő

18 – 65 közötti: 220 fő

65 év feletti: 180 fő

A rendezvény lebonyolításához több társintézményunktől, illetve magánszemélytől is kaptunk segítséget. Külön köszönettel tartozunk a Gyulai Kulturális és Rendezvényszervező Nonprofit Kft.-nek, Gyula Város Polgármesteri Hivatalának, a N. Bălcescu Román Gimnáziumnak, valamint a programszervezésben is aktívan résztvevő kollégáimnak, kiváltképpen Sós Judit osztályvezető asszonynak és Högyes Elek programszervezőnek.

Az elmúlt másfél évi prevenációs munkánk, illetve az egészség hét tapasztalatai azonban új kihívások elé is állították intézményünket. A jelenlegi prevenációs tevékenységeink megtartása mellett szembesülnünk kell azzal, hogy konkrét eredményeket elérő, hosszú távú prevenációs munkához ellengethetetlen a pénzforrás, illetve a humán erőforrás bevonása. Intézményünk költségvetése nem teszi lehetővé a pénzforrás bevonását, az önkormányzattól pedig a nehéz gazdasági helyzet miatt jogosan nem várhatunk segítséget. Megítélésem szerint a pályázati lehetőségeket minden szinten meg kell ragadni, mert hosszú távon eredményeket csak így leszünk képesek elérni.

Bár az egészség-prevenációs pályázatok egy jelentős része civil szervezetek számára kerül kiírásra, sajnos az Egészséges Városért Közalapítvány szervezeti formája miatt eleve ki van zárva a pályázati lehetőségek nagy részéből. A fenti okokra hivatkozva érdemes lenne átgondolni, hogy a szervezeti forma megváltoztatásával, az Egészséges Városért Közalapítvány tekintetében nem volna-e célszerűbb egyesületi formában tovább tevékenykedni.

Pályázatok

Intézményünk 2012. július 13-án benyújtotta a TÁMOP-6.1.2-11/3; Tégy az egészségedért! Egészségre nevelő és szemléletformáló életmódprogramok a kistérségekben című pályázatát.

A pályázat célja, jellemzői:

Pályázó: Egészségügyi Alapellátási Intézmény

Tervezett önerő: nincs

A pályázaton elnyerhető támogatás összege: 125.000.000 Ft.

Megpályázott összeg: 125.000.000 Ft.

Pályázati időtartam: 24 + 36 hónap

Pályázat kezdete: 2013. január 01.

Támogatás aránya: 100%, vissza nem térítendő támogatás.

A pályázat ismertetése:

Általános cél a Gyulai Kistérségben az egészséges életmódot szolgáló egyéni magatartásminták kialakítása a lakosság és a speciálisan magas kockázatú célcsoportok körében. A projektet, az egészségfejlesztést támogató intézmény kialakításával és az egészségügyi ellátórendszer egészségfejlesztéssel összefüggő feladatainak összehangolásával, kapcsolatainak fejlesztésével kívánjuk megvalósítani.

A pályázat konkrét céljai:

- Egy Kistérségi Egészségfejlesztési Iroda létrehozása, működtetése;
- Az egészséges életmódot támogató, pozitív közösségi minták terjesztése a szükséges intézményrendszeri háttér kialakításával;
- A legjelentősebb, idült, nem-fertőző betegségek okozta halálozás és betegségteher megelőzése és csökkentése az egészségügyi alapellátáshoz kapcsolódó szolgáltatások révén;
- A lakosság széles körének fizikai aktivitásra, mozgásban gazdag életmódra, egészséges táplálkozásra ösztönzését támogató szolgáltatások kialakítása, az idült, nem fertőző betegségek megelőzésének előmozdítása;
- A dohányzás és a túlzott alkoholfogyasztás visszaszorítása;
- A mentális egészség javítása.

Indikátorok:

Mutató neve	Menny. egység	Célérték
A programokba bevont személyek száma	fő	11 000
EFI-ben életmódváltó programba bevont kliensek száma	fő	1 500
A kistérségi programokba bevont települések száma	%	4
EFI-ben életmódváltó programba bevont kliensek egészségi állapotának változása	%	30
A programba bevont háziorvosok aránya	%	90

Státuszok

Engedélyezett férőhelyeinek száma: 38

Közalkalmazottak létszáma: 35 fő (33,75 státusz)

Vállalkozói szerződéssel ellátott feladatok: 2 (2 státusz)

Jelenleg 4 álláshely (1 fő iskolaorvos, 1 fő fogorvos, 1 fő iskolavédőnő, 1 fő takarító) betöltetlen. Az iskolaorvosi feladatot dr. Fehér László felnőtt háziorvos, a gyermek fogorvosi feladatokat dr. Zimonyi Edina fogorvos, vállalkozói szerződés keretében látja el.

Intézményünkönél tartós helyettesítési feladatokat 4 fő lát el.

Jelenleg megpályázott álláshelyek száma 4.

Pályázaton meghirdetett álláshelyek:

- 1 fő iskolaorvos (határozatlan)
- 1 fő fogorvos (határozatlan)
- 1 fő területi védőnő (határozott, 2 évre)
- 1 fő iskola védőnő (határozott, 2 évre)

Egészségügyi Alapellátási Intézmény pénzügyi helyzetéről

Az Egészségügyi Alapellátási Intézmény egészségügyi szolgáltatásai 100%-ig a Országos Egészségbiztosítási Pénztár Dél-Alföldi Területi Hivatalával által finanszírozottak. Önkormányzati támogatás az igazgatásra fordítható bér- és járulékköltségeket, valamint a rendelőintézetekért fizetendő bérleti díjait finanszírozza.

A bérleti díjak a 2000-es évek elején kötöttek. A szerződések eredeti változatában a bérleti díjak csak abban az esetben emelkedhetnek inflációkövető módon, amennyiben a tisztelt Képviselő-testület erről döntést hoz. Intézményvezetői munkám kezdetén az egyik első dolgom az volt, hogy az intézmény érvényben lévő szerződéseit áttekintsem és minden olyan szerződést megszüntessem, mely megítélésem szerint nem fér bele a költségvetésünkbe, vagy annak megléte szakmailag nem indokolt. A szerződések átnézése során szembesültem azzal a ténnyel, hogy az eredeti rendelő bérleti szerződések 2004-ben, egy kivételével módosításra kerültek, melyben immáron az önkormányzat - mérlegelés nélkül – kötelezettséget vállal az inflációkövető bérleti díj emelésére. Mivel a bérleti díjak finanszírozása igazgatási költségnek minősül, így az összes bérleti díj inflációkövető módon növekszik.

A „jövő margójára”

Az alacsony bérek problémáin túl világosan látszik, hogy sajnos Gyula város sem mentes a hazánkban jelentkező problémáktól. A praxisok értékesítése itt is kiemelkedően nehéz, az alapellátásban dolgozó orvosok egy jelentős része viszont kora miatt vélhetően nem tud már hosszú éveket végigpraktizálni. Vélhetően körülbelül 3-5 éven belül orvoshiány fog fellépni az alapellátáson belül is. Gyula város rendszere egy gyermek háziiorvosi praxis, illetve egy felnőtt háziiorvosi praxis megszűnését még elbírná, de többet már nem. Teljesen világos, hogy ezeket a problémákat intézményi, illetve önkormányzati szinten csak kezelni tudjuk, megoldani nem. Bízom azonban abban, hogy az egészségügyben elindult pozitív változások előbb-utóbb elérik, az egészségügyi rendszerben egyébként is legalacsonyabb keresettel rendelkező rétegét, az alapellátásban dolgozókat is.

Minden problémától függetlenül, bizakodó vagyok a jövő tekintetében. Hiszem azt, hogy az egészségügy átalakításával elindulhat egy olyan folyamat, amely központi helyre sorolja az egészség-prevenációt. Ennek a folyamatnak pedig az egészségügyi alapellátás kell, hogy az alapja legyen.

Az elmúlt másfél évben sikerült bizonyítanunk, hogy csak úgy tudunk eredményeket elérni, ha minden érintettel együtt tudunk működni. Ez az együttműködési rendszer adja az erejét ennek az intézménynek.

Gyula, 2012. szeptember 4.